

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และถ่ายทอดทำรำสืบสองท่า โนราพัน หอเพชร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งเป็นการถ่ายทอดทำรำ และสร้างนวัตกรรมให้กับนักเรียน โรงเรียนสามัคคีอนุสรณ์ (เหนือคลอง) โดยวิทยากรโนราและ นักดนตรีของสาขาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยมีการวัดผลและ ประเมินผลตามรูปแบบและกิจกรรมของการอบรม

การเก็บข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยคณะผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล ด้วยตัวเองและถ่ายทอดทำรำ ให้กับเยาวชนจำนวน ๒ ครั้ง ครั้งละ ๔ วัน เพื่อสร้างนวัตกรรม องค์ความรู้เกี่ยวกับการรำสืบสองท่า โนรา พัน หอเพชร สำหรับมาใช้ศึกษาองค์ความรู้โนราร่วมกัน โดยนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา มีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้เตรียมอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้สำหรับการวิจัยดังนี้

๑. กล้องถ่ายภาพนิ่ง

ใช้สำหรับถ่ายภาพกิจกรรมต่างๆ ในการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ การประมวลผลและเอกสารงานวิจัย เช่น การลงพื้นที่สำรวจสภาพโรงเรียน สามัคคีอนุสรณ์ (เหนือคลอง) การฝึกหัดของนักเรียนขณะได้รับการถ่ายทอด การเผยแพร่การแสดงโนราและ กิจกรรมของกลุ่มเยาวชน ชุมชนของศิษย์โนรา พัน หอเพชร

๒. เอกสารประกอบการถ่ายทอดทำรำโนรา

เป็นเอกสารที่มีทำรำเบื้องต้นให้เยาวชนได้ศึกษาค้นคว้า ทบทวนและนำมาใช้ ประกอบการถ่ายทอดทำรำของวิทยากร

๓. เอกสารใบลงทะเบียน สำหรับครู วิทยากร และวิทยากรที่เข้ารับการฝึกอบรม

ใช้ประกอบการลงชื่อของครูผู้ดูแลเยาวชน วิทยากรและผู้ช่วยวิทยากร ในการเข้าร่วม โครงการโดยระบุวันและเวลา ขณะเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นเอกสารประกอบการวิเคราะห์ ประเมินผล

๔. ไวนิล

ใช้ประกอบการถ่ายทอดทำราสิปสองท่า โนรา พัน หอเพชร ขยายลงบนไวนิลแต่ละแผ่น ขนาด ๑.๒๐ x ๑.๓๖ ม. เพื่อการมองเห็นชัดเจนและไวนิล ขนาด ๒ x ๓ ม.

๕. แบบสอบถามความคิดเห็น

ใช้เป็นเอกสารในการแสดงความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงาน ครู ผู้ปกครองของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ นำไปประกอบการประเมินผล

วิธีที่ใช้สำหรับการวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ๔ วิธีคือการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูลูกศิษย์ โนรา พัน หอเพชร การบันทึกประวัติกิจกรรมโรงเรียน การถ่ายทอดการแสดงโนราสู่เยาวชน และการสังเกต โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การสัมภาษณ์

ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑.๑ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามที่แน่นอนไว้ล่วงหน้า ได้กำหนดคำถามตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ และเอกสารงานที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยจะสืบหาข้อมูลในประเด็นที่ต้องการศึกษาดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ ประวัติโนรา พัน หอเพชร

๑.๑.๒ โครงสร้างการฝึกอบรมโนรา โรงเรียนสามัคคี อนุสรณ์

๑.๑.๓ โรงเรียนและนักเรียนที่นำองค์ความรู้โนราไปใช้ในชุมชน

๑.๒ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบพูดคุยธรรมดาเป็นกันเองโดยมีลักษณะคือ

๑.๒.๑ ผู้วิจัยเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบของครู โนรา ศิษย์โนรา พัน หอเพชร แบบที่มีจุดน่าสนใจเฉพาะ หรือ แบบเจาะลึกเพื่อค้นหาข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

๑.๒.๒ แบบกล่อมเกล่า เพื่อให้เกิดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มากที่สุด

๒. การบันทึกประวัติ กิจกรรม

ประวัติของโนรา พัน หอเพชร ครู โกลม คิมทอง โรงเรียนเหมืองห้วยในเขา วิธีการบันทึกประวัติความเป็นมา ที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรอบประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า

๓. การถ่ายทอดการแสดงโนราสู่ชุมชน

การเก็บข้อมูล ภาคสนาม โดยการถ่ายทอดการแสดงโนราสู่ชุมชน คณะวิจัยได้วางแผนการทำงานไว้ดังนี้

๓.๑ ติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียน สามัคคีอนุสรณ์ และที่ปรึกษาศิลปวัฒนธรรมเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการวิจัย

๓.๒ ร่วมประชุมกับ ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่จำเป็นของนักเรียน ที่ปรึกษาศิลปวัฒนธรรม ครูผู้ควบคุม นักเรียนที่ฝึกอบรมเกี่ยวกับแผนการอบรม

๓.๓ เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ การแสดงโนราลีสงท่าและดนตรีให้กับนักเรียน

๓.๔ เก็บข้อมูล ผลสัมฤทธิ์ที่นักเรียนได้รับการถ่ายทอด ท่ารำโนราและการบรรเลงดนตรีโนรา

๓.๕ ประเมินศักยภาพการถ่ายทอดท่ารำและดนตรีโนราของสาขาศิลปะการแสดง

๔. การสังเกต

การสังเกตการณ์ถ่ายทอดท่ารำและดนตรีโนราจากวิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรในการฝึกอบรมโนราด้านการกระทำ ความหมาย ความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การกระทำ (Acts) คือพฤติกรรมที่แสดงออกในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดและการบรรเลงดนตรีโนรา

กิจกรรม (Activities) คือพฤติกรรมการถ่ายทอดการรำโนราให้กับเยาวชนโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น บอกเล่า ปฏิบัติตาม ปฏิบัติซ้ำเป็นกลุ่ม

ความสัมพันธ์ (Relationship) คือการเกี่ยวข้องกันระหว่างสมาชิกภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน วิทยากร

การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Participation) คือ การที่วิทยากรมีบทบาทในการทำกิจกรรมการแสดงร่วมกัน เช่น การเป็นวิทยากรแสดงโนราร่วมกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ งานวิจัยและข้อมูลจากภาคสนาม โดยตรง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลเอกสาร ศึกษาข้อมูลเอกสารจาก

๑.๑ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

๑.๒ สถาบันทักษิณคดีศึกษา สงขลา

๑.๓ คิชฌ์โนรา พ้น หอเพชร

๑.๔ โรงเรียนสามัคคีอนุสรณ์

๒. ข้อมูลภาคสนาม

๒.๑ คณะวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยเลือกบุคคลเหล่านี้เป็นแหล่งข้อมูล

- นางปรีดา ประพันธ์

- นางสะอื้น เพ็งสกุล

๒.๒ อาจารย์ผู้ควบคุมนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

- นายจำลอง ช่วยกลับ

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

- ครู นักเรียน ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการวิจัย

๓. ข้อมูลการถ่ายทอดทำรำโนราและการบรรเลงดนตรีโนรา

ผู้วิจัยและคณะลงพื้นที่ปฏิบัติการถ่ายทอดทำรำโนราและการบรรเลงดนตรีโนรา

ให้กับเยาวชน โดยมีแผนการถ่ายตอดังนี้

๓.๑ ประวัติและความสำคัญของโนรา พ้นหอเพชร

๓.๒ อธิบายทำรำสิบสองท่า

๓.๓ สาธิตการทำรำสิบสองท่า

๓.๔ การรำประสมประสานจากโนราสิบสองท่า

๓.๕ การรำท่าสามอย่าง

๓.๖ การรำท่าครู

๓.๗ การรำท่าจบ

การจัดเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลที่ได้ศึกษาตามขั้นตอนวิจัยต่างๆ มาจัดทำข้อมูลดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยมาจัดระบบในบทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การถ่ายทอดทำรำโนราและการบรรเลงดนตรีโนรา เทคนิคการถ่ายทอดเอกลักษณ์ทำรำนามาจัดระบบในบทที่ ๔

๓. ผลสัมฤทธิ์ ความพึงพอใจ การอภิปรายผล นำมาจัดระบบในบทที่ ๔ และบทที่ ๕

การตรวจสอบข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูล ออกเป็น ๒ ส่วน

๑. คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลประเด็นต่างๆ จากการสัมภาษณ์คันท้าและบันทึกมาเขียนเป็นรายงานวิจัยฉบับร่าง เพื่อให้เจ้าของข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องก่อนแล้วนำมาเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

๒. คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการถ่ายทอดทำรำและการบรรเลงดนตรีโนรามาเขียนเป็นรายงานวิจัยฉบับร่างโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านโนรา ผศ.สาโรจน์ นาคะวิโรจน์ ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูล ก่อนนำมาเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

๓. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่จัดทำเป็นคู่มือการถ่ายทอดการรำโนราสิบสองท่า สำหรับเยาวชนมาให้ครูผู้ควบคุมนักเรียนฝึกรำโนรา ตรวจสอบ พิจารณาก่อนนำไปเขียนเป็นคู่มือฉบับสมบูรณ์

๔. จัดสร้างนวัตกรรมและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจัดการสร้างนวัตกรรมและการถ่ายทอดทำรำสิบสองท่าให้กับนักเรียนโรงเรียนสามัคคีอนุสรณ์ ต.บ้านส้อง อ.เวียงสระ จ.สุราษฎร์ธานี คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการถ่ายทอดทำรำโนราและการบรรเลงดนตรี โดยเลือกประเด็นที่วิเคราะห์ดังนี้

๑. ความสำคัญของทำรำสิบสองท่าที่ได้รับการถ่ายทอด

๒. ความพึงพอใจของผู้มีส่วนในโครงการ

๓. เอกลักษณะของการรำ

๔. การสร้างนวัตกรรมนำองค์ความรู้ไปให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

การนำเสนอผลงานวิจัย

คณะวิจัยนำเสนอผลงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ ทั้ง ๒ ข้อในบทที่ ๔ และบทที่ ๕ ในขั้นตอนดังนี้

๑. การนำเสนอผลงานวิจัย

๒. การนำเสนอในการประชุมวิจัยของมหาวิทยาลัยทักษิณ